

ského spisu. Ježto věno záleželo v penězích, tedy ve věcech zastupitelných, stal se manžel jeho vlastníkem (§ 1227 obč. zák.), avšak vlastnictví to je zvláštního druhu, jsouc omezeno účelem vyplývajícím z pojmu věna. Vždyť věno nemůže býti odňato účelu, k němuž jest určeno podle zákona (rozh. č. 6703 Sb. n. s.). Hledíc na to jest manžel povinen vrátiti věno, bylo-li manželství zrušeno, a nerozhoduje, zda bylo manželství rozloučeno smrtí jednoho z manželů nebo soudním rozsudkem. Vždy jest věno vrátiti manželce nebo jejím dědicům, a to i tehdy, kdyby manželství bylo rozloučeno z manželčiny viny, neboť manžel má v takovém případě právo na vše, nač by měl právo v případě manželčiny smrti (§ 1266 obč. zák.), avšak právě v případě manželčiny smrti by musil vydati i věno jejím dědicům.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Zákon v § 1229 obč. zák. upravuje pouze případ, co se stane s věnem, když jeden z manželů zemře, a §§ 1264 a 1265 obč. zák., jednající sice o rozvodě a rozluce manželství, výslovně však upravují jen otázku svatebních smluv a výživného. Zákon tedy přímo neřeší, co se má státi, když věno bylo zřízeno a skutečně odevzdáno a nebyly o tom sepsány nějaké svatební smlouvy. Nutno proto vycházeti z účelu věna, jež podle § 1218 obč. zák. jest určeno k ulehčení nákladů spojených s manželským společenstvím. Skončí-li manželské společenství pravoplatnou rozlukou, skončí se i účel věna a musí býti manželem vráceno podle obdoby § 1266 obč. zák. Byla-li manželka sama vinna na rozluce, má nevinný manžel nárok na odškodnění, to však žalobce neuplatnil, ježto netvrdil, že a v čem mu nějaká škoda vznikla, nýbrž bránil se jen tím, že část věna byla za trvání spoluzití spotřebována, a co do té části byla žaloba zamítnuta, a dále část věna byla použita k zápůjčce otci žalovaného.

Čís. 16735.

Jde o reální břemeno, uložil-li dárce nemovitosti (velkostatku) obdarovanému a jeho právním nástupcům povinnost zajištěnou na darované nemovitosti, aby poskytovali po věčné časy plnění v peněžitých a naturálních dávkách k určitému účelu, aniž zřídil samostatné nadační jmění. V takovémto případě nelze provést v pozemkové knize nějakou změnu na reálním břemenu jednostranným opatřením nadačního úřadu.

(Rozh. ze dne 24. února 1938, R I 1629/37.)

Darovací smlouvou ze dne 17. listopadu 1811 odstoupil polní maršálek František svobodný pán z L. velkostatek H., zapsaný ve vložce č. 589 z. d., svému synovi Václavu svobodnému pánu z L. a uložil jemu i jeho právním nástupcům v držení dotčeného velkostatku povinnost platiti po věčné časy jednomu svobodnému invalidovi z jezdeckého pluku nesoucího jméno darcovo ročně 60 zl. a poskytovat mu dvorský čeledínský deputát, při čemž dotčený invalida musí v H. bydliti a dáti

se upotřebiti k přiměřeným malým pracím. Na základě této darovací smlouvy a nadační listiny ze dne 10. února 1814 bylo pak na uvedeném velkostatku dne 11. května 1914 pod pol. C 1 vloženo právo zástavní pro povinnost poskytovat na udržování jednoho svobodného invalidy z onoho jezdeckého pluku, který v době darovací nesl jméno dárce Františka svobodného pána z L., po věčné časy ročně 60 zl. vídeňské měny a dvorský čeledínský deputát, a to 1½ měrice pšenice, 1⅛ měrice ječmene, 1½ měrice hrachu, 9⅜ měrice míšeniny na chléb, 10 funtů másla, 26 židlíků soli, s tím omezením, že tento invalidní nadanec musí bydliti v H. a musí se dáti upotřebiti k přiměřené malé vrchnostenské práci. Ministerstvo národní obrany učinilo dne 6. srpna 1936 ke shora uvedené nadační listině dodatek, v němž uvádí, že jako nejvyšší vojenský nadační úřad hledíc na nastalé změny státoprávní, valutární a v organizaci branné moci, upravuje nyní a pozměňuje nadační listiny této nadace v různých směrech, zejména že nadace ta bude míti napříště jméno »Vojenská invalidní nadace svobodného pána L.«, že se nadační požitky skládají z ročních dávek 50 Kč 50 h na hotovosti, 71.94 kg pšenice, 48.42 kg ječmene, 55.34 kg hrachu, pak těstoviny na chléb, a to z 269 kg žita a 134.50 kg ječmene, pak 5.60 kg másla a 9.55 kg soli, pro jednoho svobodného nebo ženatého vojenského invalidu, a podalo knihovní žádost, aby ve vložce č. 589 zemských desk bylo poznamenáno, že uvedená nadace zajištěná pod pol. C 1 byla takto permutována. Soud první stolice vyhověl návrhu, kdežto rekursní soud jej zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

V souzeném případě není tu samostatné nadační jmění, které jest podstatným znakem pravé nadace jako právní osoby (srov. Hermann-Otavský ve Slovníku veřejného práva II., str. 713), nýbrž jen reální břemeno, záležející v povinnosti držitelů velkostatku H. poskytovat dávky podle knihovního vkladu a za podmínek tam uvedených. Změnu reálního břemene nelze provést v knihách podle jednostranného opatření, nýbrž buďto na základě obapolného ujednání, nebo cestou exekucní na základě exekucního titulu. O exekuci v souzeném případě nejde a bylo by proto k povolení navrhovaného knihovního zápisu třeba buďto soukromé listiny podle § 32 knih. zák., nebo veřejné listiny podle § 33, písm. a), knih. zák.; v obou případech musila by však listina ta obsahovati výslovné prohlášení toho, jehož právo se má omeziti, zatížiti, zrušiti nebo na někoho jiného převésti, tedy v případě, o nějž tu jde, výslovné prohlášení vlastníků velkostatku H. (§§ 26, 32, 33, písm. a), b) knih. zák.), a tomu tak není. Dovolací stěžovatel poukazuje na to, že se §§ 26, 32 a 33 knih. zákona vztahují na knihovní vklady a zřetelně, kdežto tu jde o pouhou knihovní poznámku, při tom však přehlíží, že má-li míti knihovní poznámka v zápětí takové právní následky jako zde, musí býti splněny podmínky jako při knihovním vkladu

(Bartsch, Grundbuchgesetze« vyd. z r. 1905, str. 530). Při tom může býti ponechána stranou otázka, zda hledíc na to, že knihovní poznámka nemůže nikdy věcná práva založiti, měniti nebo rušiti, je navrhovaná knihovní poznámka o permutaci vůbec dovolena (Bartsch l. c., str. 529).

Není správný názor dovolacího stěžovatele, že v souzeném případě nejde o změnu knihovního závazku, neboť již název »permutace« znamená změnu a při permutaci nadace musí jíti o změnu podstatnou (srov. Herrnritt: Das österreichische Stiftungsrecht 1896, str. 191). Ministerstvo národní obrany samo v permutačním dodatku uvádí, že p o z m ě ň u j e nadační listinu, a stačí jen srovnati tento permutační dodatek se zaknihovaným závazkem, aby se vidělo, že jde o změnu, a to i břemene. Tak zejména, nehledě k jiným změnám, mluví zaknihované břemeno výslovně o nadanci svobodném, který musí v H. bydliti a dáti se použití k přiměřeným malým vrchnostenským pracím, kdežto permutační dodatek dopouští i nadance ženatého a vynechává podmínku, že by musel v H. bydliti a dáti se upotřebiti k pracím pro držitele velko- statku.

Rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu ve Vídni ze dne 5. srpna 1875, č. 8365 Gl. U. č. 5827, na něž dovolací stěžovatel poukazuje, se týká knihovní poznámky smluvené modalities placení hypotekárního dluhu poté, když osobní dlužník přestal býti vlastníkem zavazené nemovitosti, a nehodí se na případ, o nějž tu jde.

Čís. 16736.

Jest důležitým důvodem složení dluhu u soudu podle § 1425 obč. zák., odepřel-li věřitel vydati dlužníkovi kvitanci (§ 1426 obč. zák.) a vrátiti dluhopis o závazku (§ 1428 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 24. února 1938, R I 24/38.)

Navrhovatel jako universální dědic po Dr. Josefu Ch-ovi složil ve smyslu § 1425 obč. zák. částku 50.516 Kč 80 h pro Elišku J. z toho důvodu, že se Eliška J. vzpěčuje vrátiti mu dluhopisy a vydati řádnou kvitanci. P r v ý s o u d vzal složení k soudu na vědomí, r e k u r s n í s o u d zamítl návrh, v podstatě proto, že tu nejsou podmínky pro složení § 1425 obč. zák., neboť prohlášení věřitele předem, že nevydá kvitanci a dluhopis, není takovým důvodem, když jest k tomu povinen až po zaplacení dluhu a může býti k tomu donucen žalobou.

N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení soudu první stolice.

D ů v o d y:

Názor rekursního soudu není správný. Předpokladem soudního uložení podle § 1425 obč. zák. jest, že věřitel buď nechce, nebo nemůže spolupůsobiti při splnění, a tomu jest tak tehdy, je-li věřitel neznámý,